

«Vi har betalt nok.
Vi har betalt i hauger.»

INFORMASJONSSJEF EIL OTTER I
NORGES AUTOMOBIL-FORBUND,
KREVER MER PENGER TIL VET I VG.

Innhold:

Buejakt blir lov

Nå blir det sannsynligvis
lov å jakte med pil og bue.

• side 3

Nytt miljøfond

Møbeldesigneren Peter
Opsvik har tatt initiativ til
et nytt miljøfond.

• side 3

1,6 milliarder

1,6 milliarder til sporveien
over fire år, lover Oslos nye
miljø- og samferdselsbyråd,
Hilde Barstad.

• side 4

Ingen miljøtilstand

Meldingen om rikets
miljøtilstand er utsatt, men
Miljøverndepartementet
avviser at det skyldes
uenighet om innholdet.

• side 5

Atom og gass

Atomkraft og gass-import
er blant alternativene når
EU legger energiplan for
fremtiden.

• side 6

Gen-kamp i Brasil

Innen et halvt år skal Brasil
legge frem planen for
bevaring av sitt rike
biologiske mangfold.

• side 7

Flygende gjetere

Fra en hangglider med
motor vokter bønder
i Salangen sauene sine.

• side 8

Store giftmengder i småbåthavner

Norske småbåthavner, som her i Nevlunghavn, kan være betydelig forurensset av farlige miljøgifter. Helt nye miljøregler må til for å få bukt med problemet. (Foto: Miljøskipet AS)

Nå kommer miljøregningen fra småbåtbrukerne. Småbåthavner langs norskekysten er forurensset av tunge miljøgifter, frykter Norsk institutt for vannforskning. Aktuelle tiltak kan være tildekking eller deponering av masser på land.

Det finnes om lag 350 000 båter i småbåthavner langs kysten fra Østfold til Finnmark. Havnene ligger som regel i smult farvann. Det gjør at giftene ikke forsvinner. I stedet hopper de seg opp i bunnslammet. Fra tidligere er det kjent at de store havnene er alvorlig forurensset i Norge.

• side 2

32 Alta-kraftverk fra himmelen

Årets kraftproduksjon blir 20 TWh høyere enn i 1999. Det tilsvarer 32 Alta-kraftverk. Nå vil myndighetene øke anslaget for hva som er normal produksjon fra norsk vannkraft. Dermed synker også

det anslåtte behovet for ny kraftutbygging. Forskerne spår mer nedbør i årene som kommer. Økningen er størst om høsten, nettopp når magasinene skal fylles opp til vinterproduksjonen.

• side 5

Godt nytt år!

I år 2000 har vi slitt med en rekke saker vi ikke blir kvitt.

Året startet med en gasskraft-debatt som førte til regjeringens fall 9. mars. Idet året nærmer seg slutten har den nye regjeringen åpnet for bygging av to gasskraftverk på Vestlandet, ett i Nord-Trøndelag, samt deltatt på havariet i de internasjonale klimaforhandlingene.

Beiar-saken har vært et av lyspunktene i året vi snart avslutter. Utbygging-motstandernes engasjement sørget for å sette en midlertidig stopper for anleggsarbeidet. Lite tyder i dag på at alle de tre utbyggingene i Saltfjellet-Svartisen vil bli gjennomført. Men sakene vil garantert sammen med gamle kjenninger som Øvre Otta - følge oss langt inn i neste år.

Det samme vil rovdyr-konflikten. Blir vi vitne til storstilt ulve-jakt i Østerdalen over nyttår? Så lenge myndighetene vil ha en rovdyrstamme i Norge, men ikke klarer å finne gode og langsiktige løsninger, vil saken følge regjeringen som en evig pine.

De fleste av årets miljøsaker har det til felles at både regjering og miljøbevegelse må slite med dem også neste år. I gasskraft-saken truer miljøbevegelsen med rettssak og sivil ulydighet. I andre saker viser regjeringen en beslutningsvegring som påfører den liggesår. Hvorfor sørger de ikke for å kvitte seg med noen av de mest opplagte problemene? For miljøets og sin egen del.

Godt nytt år - og lykke til!

Syndere i sommersøl

Norske småbåter kan være en verre forurensningskilde av farlige miljøgifter enn tidligere antatt. (Foto: Miljøskipet AS)

Tusenvis av småbåthavner langs norskekysten er forurenset av tunge miljøgifter. Miljøproblemet kan være større enn mange typer alvorlig industriforurensning.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Norske havner har vist seg å være de rene opphopningsplasser for farlige miljøgifter. Nå viser det seg at også småbåter kan være en verre forurensningskilde enn tidligere antatt. Det mener Norsk institutt for vannforskning (NIVA). Instituttet har undersøkt ni småbåthavner i Aust-Agder på oppdrag for Fylkesmannens miljøvernnavdeling. Mistanken mot småbåthavnene ble vakt tidligere i år etter en større undersøkelse av store havner.

– Vi har mistanke om at så vel gamle småbåthavner, som nyere

Ifølge Næs kan sedimentene i småbåthavnene skjule store mengder skadelige miljøgifter som tjærestoffer (PAH), tinnforbindelser (TBT), bly, kadmium, kvikksølv, kobber, sink og oljehydrokarboner. Havnene ligger som regel i smult farvann og giftene forsvinner ikke, i stedet hopper de seg opp i bunnslammet.

År ut og år inn

Olje og bensinfylling, med påfølgende søl år ut og år inn, er en viktig forurensningskilde i norske småbåthavner. Det er også bruken av bunnstoff som skal hindre begroing på båtene.

– En småbåthavn med 100 båter, som hver bruker to kg bunnstoff årlig, vil etter hvert få en betydelig opphopning av gift. Vi har ikke de endelige resultatene klare ennå, men det er overraskende at vi finner giften TBT, som er forbudt, i havner som er anlagt etter at forbudet kom, sier Næs.

Kjempoutfordring

Det finnes om lag 350 000 småbåter i Norge, ifølge Toll- og avgiftsdirektoratet. Disse befinner seg hele, eller deler av året, i tusenvis av småbåthavner langs hele kysten fra Østfold til Finnmark. Dersom NIVAs mistanke er riktige, vil miljømyndighetene få en stor utfordring med å gjennomføre tiltak for å bote på skadene. Aktuelle tiltak kan være tildekking eller oppgraving og deponering av masser på land. ■

To atom-milliarder til Ukraina

Norge stemte mot, men det ble likevel flertall for et lån på 2 milliarder kroner til nye atomreaktorer i Ukraina.

Lånet på 215 millioner dollar

Jakt med bue kan bli lovlig

Etter først å ha blitt avslått av Direktoratet for naturforvaltning ser det nå ut til at buejakt blir lovlig i Norge. Buejegerne ser på hobbyen sin som jaktens svar på fluefiske.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Pilen peker i riktig retning for norske buejegerne. Om to år kan det være fritt fram for denne jaktformen her i landet. Miljøverndepartementet bekrefter at de har satt døren på gløtt ved å foreslå jakt i en prøveperiode i fire år. Forslaget skal nå ut på høring.

– Buejakt ble i prinsippet forbudt i 1973 da den nye våpenloven satte krav om kruttdrevne våpen. I realiteten er det mye len-

ger siden noe jaktet med bue her i landet sier leder i Norges Buejegerforbund, Arve Olav Vestgård.

Redd for opinionen

Vestgård er naturlig nok svært fornøyd med Miljøverndepartementets beslutning. Foreningen fikk først blankt avslag av Direktoratet for naturforvaltning.

– Direktoratets problem var at de ikke kunne ta oss på noe faglig. De var utelukkende redd for opinionen, sier han.

Vestgård er selv en erfaren

jeger. Til tross for førti år med børs på skuldra mener han buejakt er en enda større opplevelse.

– Er det jaktens svar på fluefiske dette her?

– Ja, kanskje det. Jakten er langt mer krevende ettersom man må så nær viltet.

Norges Buejegerforening har så langt søkt om jakt på dyr opp til og med rådyr for ikke å presse myndighetene for hardt i begynnelsen.

– Bue kan brukes på alt norsk vilt med unntak av fugl i flukt. Jeg har selv skutt storvilt med bue syv ganger, blant annet villsvin og en antilope på 450 kilo. Ved likeartet treff dreper buen nøyaktig like godt som et gevær.

Redd for Rambo-typer

– Hva med skadeskyting?

– Danmark tillot buejakt i 1998. Tall derfra viser at skadeskytingsprosenten på rådyr er på 2,9. Det ligger neppe noe tilbake for norske riflejegere.

– Hva slags opplæring ønsker dere at norske buejegerne skal få?

– Vi er livredde for "Rambo-typer". I vårt forslag til myndighetene ønsker vi derfor at alle buejegerne skal ha den vanlige jegeropplæringen i tillegg til det internasjonale buejegersertifikatet og en nasjonal skyteprøve.

I USA finnes det om lag 3,6 millioner buejegerne. Til sammen skyter de 6-700 000 storvilt per år, ifølge Vestgård. ■

Møbeldesigner starter norsk miljøfond

Et nytt norsk miljøfond ønsker å bidra til et bedre klima på kloden. Initiativtaker er møbeldesigneren Peter Opsvik og hans to sønner.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Det burde bli et fond å stole på for miljøet. Initiativtaker Peter Opsvik er blant annet kjent for Tripp Trapp- og Balans-stolene. Men den internasjonalt kjente møbeldesigneren er også opptatt av den økologiske balansen. Sammen med sine to sønner Tor og Eivind Opsvik har han stiftet The Minor Foundation for Major Challenges. Fondet tar sikte på en årlig tildeling av penger til informasjonsprosjekter om de globale klimaproblemene.

Nyskapende

– Vi ønsker å støtte det nyskapende, eksperimentelle og uprøvde. Vi vil prioritere de mediene som til enhver tid har størst gjennomslagskraft, sier styreleder Ragnar Vik til N&M Bulletin.

Ifølge Vik ønsker stiftelsen å konsentrere seg om prosjekter

norsk, men Vik håper ideen kan ha internasjonal overføringsverdi.

Risikovillige

– Vi er prinsipielt risikovillige, og i valget mellom flere små og færre større prosjekter, vil vi i utgangspunktet prioritere de større, sier han.

The Minor Foundation for Major Challenges har om lag halvannen million kroner til utdeling. Første tildeling vil skje neste år og søknadsfristen er 15. mars. Opplysninger om fondet vil bli lagt ut på web-adressen:

www.minor-foundation.no. ■

Megapark i det sørlige Afrika

HARARE: En gigantisk nasjonalpark på tvers av landegrensene er under utvikling i det sørlige Afrika for å trekke til seg turister.

IPS
LEWIS MACHIPISA

Krugerparken i Sør-Afrika, et stort område i Mosambik og nasjonalparken Gonarezhou i Zimbabwe, skal slås sammen til den tverrnasjonale parken Gaza-Kruger-Gonarezhou (GKG). Parken vil dekke et areal på rundt 40.000 kvadratkilometer. Parken vil inneholde et fantastisk naturområde i Mosambik som ikke tidligere

har vært åpent for offentligheten.

I tillegg til 49 fiskearter - mange av dem sjeldne - 34 frosketyper og minst 116 ulike reptiler, vil parken inneholde 500 fuglearter, 147 forskjellige pattedyr og mer enn 2.000 plantevarianter.

Det finnes også flere hundre hulemalerier i området. Fossile beinrester etter dinosaurer ligger i åpent terreng.

For Zimbabwe kunne ikke initiativet ha kommet på et bedre

tidspunkt. Turistsektoren har slitt kraftig det siste året, etter konflikten og volden i landet. Hittil har det ikke vært noen angrep på turister. Likevel mottar hoteller og reiseselskaper kanselleringer av opp mot 70 prosent av bestillingene.

– Vi håper at det nye initiativet vil hjelpe Zimbabwe å gjenreise sin status som attraktiv reisemål, sier Francis Nhema, Zimbabwes minister for gruvedrift, miljø og turisme.

GKG-parken vil etter planen være et faktum i år 2003, med fri ferdsel for mennesker og dyr over grensene i det enorme området. ■

Fjordby og trikk med Barstad

Oslos nye miljø- og samferdselsbyråd, Hilde Barstad, vil bygge fjordby og bruke 1,6 milliarder på å stryke Oslo Sporveier.

N&M Bulletin
KRISTIAN JAHRE

– Det viktigste er å få gjennomført satsingen på Sporveien. Vi må få mest mulig av transportøkningen i Oslo over på kollektiv slik at køproblemer og forurensning knyttet til trafikk forsvinner, sier Oslos nye miljø- og samferdselsbyråd, Hilde Barstad (H).

Da Oslo fikk nytt borgerlig byråd onsdag 29. november ble Barstad utnevnt til miljø- og samferdselsbyråd på bekostning av vrakede Merete Agerbak-Jensen. Hilde Barstad er utdannet jurist og var også med i Huitfeldt-byrådet, men da som byråd for service- og organisasjon.

– *Hvilken erfaring har du med miljø saker?*

– Jeg har jobbet 8,5 år i Samferdselsdepartementet. Der var jeg innom en hel rekke relevante saker. Blant annet har jeg jobbet mye med støy- og luftforurensning i forbindelse med etablering av flyplassen på Gardermoen, sier Barstad.

1,6 milliarder til Sporveien
– *Hva skal du gjøre for å få flere til reise kollektivt?*

– Oslo Sporveier har et voldsomt etterslep på vedlikeholdsbudsjettene sine. Byrådet vil jobbe for å få på plass en finansieringspakke på 1,6 milliarder over en fireårs periode. Det vil bety en kraftig styrking av kollektivtrafikken. På sikt har vi som mål å oppgradere vognmateriellet på Sporveien slik at folk

– *Det er viktig å få realisert fjordbyen og få gjennomført satsingen på Sporveien, mener Oslos nye miljø- og samferdselsbyråd Hilde Barstad (H). (Foto: Anne Cath. Grimstad, Oslo kommune)*

synes det kan være litt mer hyggelig å reise kollektivt, lover Barstad.

– *Hvilke saker brenner du ellers for?*

– Det er for tidlig å komme med den store programklæringen. Den forrige byråden gjorde en bra jobb på mange områder, og det viktigste for meg er å fortsette det gode arbeidet hun har gjort. Det blir viktig å systematisere kommunens egen drift og integrere miljøhensyn i hele virksomheten slik at vi blir mest mulig miljøvennlige i vår egen drift, mener Barstad

Rører ikke Markagrensa

Tidligere har det vært diskutert å ta i bruk Oslomarka for boligbygging. Barstad sier det er uaktuelt å flytte på Markagrensa så lenge Høyre styrer.

– Men en annen sak jeg brenner for er å realisere fjordbyprosjektet. Ved å åpne for bruk av alle de områdene mot sjøen som ligger utilgjengelig for publikum midt i byen, kan vi få utrolig flotte bolig- og rekreasjonsområder.

– *Hva slags tidsplan ser du for deg med tanke på å realisere fjordbyprosjektet?*

– Så fort som mulig. Men dette er vanskelig og innebærer store, tunge prosesser som å flytte mesteparten av havnevirksomheten. Fjordbyprosjektet er et klart politisk ønske fra Høyres side, og mitt løfte er å jobbe for å holde tempo oppe på prosjektet, sier Barstad.

– *Så du er en stor tilhenger Bjørvikatunnelen?*

– Ja, den er en viktig brikke å få på plass, slår hun fast.

– *Apropos sjøsiden. Oslofjorden er full av miljøgifter. Bør disse ryddes opp?*

– Som avisleser kjenner jeg selvsagt til debatten om dette, men jeg vet for lite om dette til å uttale meg.

– *Hva vil du gjøre for få flere Osloborgere til å bruke sykkel i sentrum?*

– Det er laget en plan for sykklister, og den skal vi også sørge for å få realisert, sier Barstad. ■

MILJØMUDRING

Sammen med Forsvarets Bygningstjeneste fjerner vi 400.000 kvm forurenset sjøbunn på Haakonsværn. Vi forbereder oss til å delta i opprydding av de 11 forurensete havnene som miljømyndighetene har prioritert. NCC har teknologien og erfaringen.

NCC Anlegg

Mariboegate 13

Postboks 454 Sentrum

0104 Oslo

telefon 22 98 68 00, telefax 22 11 28 60

e-post: firmapost.anlegg@nccnorge.no

www.nccnorge.no

32 Alta-kraftverk fra himmelen

Mer nedbør gjør at myndighetene vil øke anslaget for hva som er normal produksjon av vannkraft. Dermed synker også anslått behov for ny kraft-utbygging.

N&M Bulletin
AUDUN GARBERG

Kraftproduksjonen i Norge ligger an til å bli hele 142,5 TWh i år. Det er nesten 20 TWh høyere enn i 1999, noe som tilsvarer 32 Alta-kraftverk. Forrige rekord var i 1995, da produserte Norge 123 TWh.

Likevel regner Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) normal årsproduksjon til å være 114 TWh. Årsaken er at denne normalen er basert på nedbøren i årene 1931 til 1990. Men siden den gang har tilslaget til vannkraftanleggene økt. Skal vi tro klimaforskerne vil nedbøren fortsette å øke i årene fremover. Forskningsprosjektet RegClim anslår en kraftig nedbørsøkning. Økningen er størst om høsten, nettopp når magasinene skal fylles opp til vinterproduksjonen.

Forbruksvekst

– Vi kommer til å gjøre nye beregninger over midlere årsproduksjon i nær fremtid, forteller senioringeniør Per Tore Jensen Lund i NVE. Den nye beregningen vil også ta hensyn til 90-tallet og kanskje år 2000. Da vil "normalproduksjonen" bli høyere og det anslåtte behovet for kraftutbygging synke.

Men økt forbruk trekker i motsatt retning. I år ligger forbruket av elektrisitet an til å bli 124 TWh. Kraftintensiv industri

Rikets miljøtilstand forsinket

Det første året i det nye årtuset vil passere uten at Stoltenberg-regjeringen legger fram den årlige oversikten over rikets miljøtilstand.

N&M Bulletin
KRISTIAN JAHRE

– Meldingen vil komme en gang tidlig på nyåret. Eksakt lanseringsdato er ennå ikke fastsatt, sier informasjonssjef Eva Nordvik i Miljøverndepartementet.

I fjor la daværende statsminister Kjell Magne Bondevik og miljøvernminister Guro Fjellanger fram den første stortingsmeldingen om "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand". Meldingen var en samlet oversikt over miljøtilstanden i landet og pekte også ut retningen framover for å bekjempe problemene.

"Miljøbudsjettet"

Sentrumsregjeringen sammenliknet meldingen med Nasjonalbudsjettet. På samme måte som

har økt forbruket med 6,9 prosent siden 1999. I husstandene har strømforbruket gått litt ned, på grunn av høy temperatur. Justert for temperaturen har det alminnelige forbruket økt med 1,2 prosent i forhold til 1999.

Eksporterer kraft

I år vil Norge få et kraftig eksportoverskudd av elektrisitet.

Også i syv av ti år på 90-tallet var eksporten høyere enn importen.

Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at gjennomsnittlig elektrisitetsproduksjon på 90-tallet har vært over 116 TWh. Men tallene er ikke direkte sammenlignbare med dagens produksjon. Årsaken er at flere nye vassdrag er utbygd i løpet av 90-tallet. ■

Kommer ikke i år.

Nasjonalbudsjettet tar for seg regjeringens overordnede strategi for økonomisk politikk og utvikling, skulle Rikets miljøtilstand vise opplegget for den økologiske politikken og utviklingen. Meldingen ble derfor lansert

i nær tilknytning til fremleggelsen av statsbudsjettet. Meldingen skulle legges fram årlig.

– *Hvorfor er ikke meldingen lagt fram?*

– Det var meningen at den skulle komme før jul. Men nå ser den ut til å bli utsatt til en gang utpå nyåret. Det er praktiske grunner som er årsaken til forsinkelsen, sier Nordvik.

Ingen dramatik

– *Har det vært uenigheter om innholdet i Stortingsmeldingen?*

– Nei, ikke meg bekjent. Det ligger ingen dramatik bak forsinkelsen, lover Nordvik.

– *Skulle ikke dette være en årlig evaluering?*

– Jo, men om det går 13 måneder, er jo det nesten et år, sier Nordvik

For øvrig kan det tilføyes at den forrige og foreløpige første "rikets miljøtilstand" kom 28. oktober 1999. Men andre ord er det allerede gått 14 måneder. ■

Husk å betale neste års abonnement

Vi håper du har hatt et godt år med Natur & miljø Bulletin og regner med du vil lese oss også til neste år.

I tillegg til å lete etter de viktige sakene, har vi i året

som er gått prøvd å få til et mer leservennlig utseende, med flere illustrasjoner og bilder.

Vi håper også at du har lyst til å følge oss neste år.

God jul og godt nytt år fra N&M Bulletin!

Jernbaneverket

Vi utvikler det nasjonale jernbaneliknet for det 21. århundre og for miljøvennlig transport

Jernbaneverket

Atomkraft under lupen i EU

Import av gass og atomkraftens stilling er tema når EU diskuterer fremtidens energipolitikk. Andelen fornybar energi skal dobles.

N&M Bulletin
AUDUN GARBERG

EU-kommisjonen har utgitt "Towards a European strategy for the security of energy supply", en "grønnbok" om fremtidens energipolitikk. Slik åpner de for en debatt som skal legge grunnlaget for EUs fremtidige energipolitikk.

Ledende i atomteknologi

Grønnboken slår fast at EU må beholde sin ledende posisjon

innen sivil atomteknologi, for å utvikle mer effektive atomreaktorer. Dessuten skal atomforskningen virkeliggjøre fusjonsenergi.

– Slik jeg leser boken er den både for og mot atomkraft, sier Gunnar Olesen, koordinator i International Network for Sustainable Energy.

– Særlig motstridende er det at kommisjonen vil øke forskningen på fusjon, når det ikke er sannsynlig slike reaktorer kom-

mer de neste 50 årene. Når man diskuterer forsyningssikkerhet de neste 20 årene har det ingen mening å bruke mer penger på fusjonsforskning.

Olesen er likevel fornøyd med at grønnboka ikke er så ukritisk til atomkraft som lekkasjer på forhånd hadde tydet på. Han har liten tro på bygging av ny atomkraft, men frykter dagens reaktorer får holde det gående i flere år fremover. Mens Tyskland har satt grensen for drift av atomreaktorer ved 32 år, snakker man i Frankrike om 40 år. Atomindustrien ønsker på sin side å kjøre franske og engelske reaktorer i 60 år.

Fleire gassrør

For å sikre fremtidens forsyning av naturgass vil EU også bygge nye gassrør fra blant annet det Kaspiske hav.

– Selv om man sier at energisparing og fornybar energi har høy prioritet, så tror man ikke tilstrekkelig på dem. Man føler behov for å satse på både atomkraft og gasskraft i tillegg. Det synes vi selvfølgelig er dumt, sier Olesen.

Fornybar energi

Fornybare energikilder skal i 2010 dekke 12 prosent av EUs energiforbruk, mot 6 prosent i dag. Unionens energiministre sluttet seg til målet 5. desember, men ville ikke gjøre det bindende. Ministrene ble også enige om å innføre et sertifiserings-system for fornybar energi.

Vindkraft og biomasse blir høyest prioritert de neste ti årene. I tillegg skal solvarme, solceller og små vannkraftverk bygges ut.

– Målet er ikke urealistisk, men det krever innsats fra landene, spesielt for biomasse. I dag går solcelleutviklingen fint, men har ingen betydning for energibalansen i 2010. Vindmøller går også bedre enn forventet. Målet er 40 000 MW i 2010, og uavhengige vurderinger viser at man kan nå 60 000, hvis utviklingen de siste årene fortsetter. Veksten i bruk av biomasse har ikke vært så kraftig som ventet. Hvis man gir avgiftslette på bruk av biomasse i bensin og diesel kan man nå målene, sier Olesen. Lave olje og gasspriser frem til 1998 har gjort overgangen til biomasse tregere enn ventet. ■

– Norge er en sinke

Norge er ikke bare en sinke når det gjelder klimaforhandlinger. Også når det gjelder oppfølging av det internasjonale toppmøtet om miljø og utvikling i Rio de Janeiro i 1992, henger vi etter, sier forskningsleder William Lafferty ved Prosus til nettstedet agenda21.no.

På toppmøtet i Rio satte statsledere fra 120 land en rekke mål for å løse de globale miljø- og utviklingsproblemene. Norske myndigheter er nå i ferd med å

William Lafferty.

forberede seg til Rio + 10, en ny internasjonal konferanse i 2002 som vil ta for seg det som har skjedd etter Rio-konferansen.

Det kan bli en lite flatterende forestilling for Norge, hvis ProSus' vurderinger av den norske innsatsen stemmer. ■

Annonsér i
N&M Bulletin
tlf: 23 12 20 70

NORGES BONDELAG

Kamp om gen-materiale i Brasil

BRASILIA: De neste seks månedene kan bli avgjørende for Brasils biologiske mangfold.

N&M Bulletin
OLE P. PEDERSEN

Mens internasjonale selskaper presser på for å få tilgang til det genetiske materialet i Brasils enorme naturområder, jobber landets Miljøverndepartement (MD) med en strategi for å følge opp konvensjonen om biologisk mangfold. I løpet av seks måneder skal strategien være ferdig behandlet i regjeringen.

Ledet an av Instituto Socio-ambiental (ISA) jobber miljøorganisasjonene i Brasil for å sikre at den nye strategien får et faktisk innhold, og ikke bare blir en festtale som legges bort med en gang mens utnyttelsen av naturressursene får fortsette som før. Men foreløpig kjemper de på vikende front; MD kan være i ferd med å miste kontrollen over hvem som skal få lisenser til å utnytte Brasils genetiske materiale.

Regjeringen vil at en komité for biosikkerhet (CTNBio) skal overta ansvaret for alt som har ned genmodifiserte organismer å gjøre. CTNBio har allerede vært positive til firmaer som vil utnytte de genetiske ressursene kommersielt. ISA beskylder CTNBio for å støtte seg på firmaenes egne utredninger i spørsmål om utvinning av genetiske

ressurser, i stedet for å gjøre uavhengige undersøkelser.

Kampanje mot CTNBio

For å hindre at miljømyndighetene mister kontrollen over gen-sakene, startet ISA og 14 andre miljøorganisasjoner i høst en kampanje for å øke det offentlige søkelyset på saken.

– MD forstår ikke konsekvensen av mye som skjer. Alt som har miljøeffekter bør lisensieres av dem. Taper de kontrollen over genmodifiseringen, er det første steg til å tape alt. Det vil bety en farlig framtid, sier Adriana Ramos, koordinator for ISAs arbeid med offentlig politikk, til N&M Bulletin.

Det har allerede vært strid om hvem som eier de genetiske ressursene i Brasil. Ved et spesielt dekret har regjeringen slått fast at alle slike ressurser tilhører staten. Dermed ble det satt bom for en kontroversiell avtale der det sveitsiske selskapet Novartis skulle få ubegrenset adgang til Brasils genressurser.

Skogsveier fører til hogst

Kampen om de genetiske ressursene og det biologiske mangfoldet henger også sammen med veibyggingen i Amazonas. Trær blir felt i en 50 kilometers radius

Hvert eneste år på 1990-tallet er det oppdaget hittil ukjente arter i brasiliansk Amazonas. Nå utarbeides en nasjonal strategi for å bevare mangfoldet. (Foto: Lars Løvold, Regnskogsfondet)

fra skogsveiene som bygges langt inn i tidligere urørte områder.

De skogeierne som ikke bryr seg om loven (50 prosent av enhver skogeiendom må bevares), risikerer få eller ingen reaksjoner.

ISA jobber for å få politisk aksept for å kartlegge de genetiske ressursene og mangfoldet i områder der urbefolkningen bor. ISA peker på at det å beskytte urbefolkningens territorier også medfører at sårbare biotoper blir beskyttet. Det store Xingu-reservatet er et slikt eksempel der skogen bevares inne i reservatet, mens den hogges med full kraft utenfor grensene.

Den brasilianske strategien for biologisk mangfold blir antakelig behandlet i regjeringen rundt sommeren 2001.

– Brasil er sett på som ett av de landene som må levere løsninger for å ta vare på mangfoldet. Landet er kritisert for å ha manglet det til nå. Politikerne er svært opptatt av at det internasjonale bildet av Brasil skal bli bedre. ISA prøver også å overbevise politikere og andre om at den nasjonale strategien for biodiversitet må inneholde noen minimumskrav. Det blir en tøff jobb, spår Ramos. ■

Brasiliansk våtmark anerkjent av FN

RIO DE JANEIRO: Et av verdens største våtmarksområder, Pantanal i det vestlige Brasil, er satt på listen over verdens biosfæriske reservater av FN-organisasjonen UNESCO.

IPS
MARIO OSAVA

Pantanal er 230.000 kvadratkilometer stort. Området strekker seg fra Brasil og inn i Bolivia og Paraguay, og består av en myriade småvann og elver som renner

svært sakte på grunn av den svake hellingen i landskapet.

FN-vedtaket styrker kampen mot å utvide og legge om elvene Paraguay og Parana. Planene er å få i gang skipsfart mellom soya-produserende områder i Brasil og Buenos Aires. Mudring og om-

legging av elvene kommer til å øke vannstrømmen og føre til at våtmarkene begynner å tørke ut. Dermed blir området funksjon som ferskvannsreserve satt i fare, advarer miljøvernere.

Fleire trusler

Området er også truet på andre måter. Blant annet er det planer om et kompleks av jern- og stålverker og en petrokjemisk fabrikk i Corumba, en by i hjertet av

Pantanal like ved grensen mot Bolivia.

I januar kommer UNESCO til å erklære Pantanal som et av 128 naturområder som tilhører verdensarven.

– Vi håper at UNESCOs initiativ tjener som et varselrop om behovet for større investeringer i vern og bærekraftig utvikling til beste for lokalsamfunnene, sier Alcides Faria i organisasjonen Økologi og Handling. ■

NORGES NATURVERNFORBUND

Norges Naturvernforbund er landets største natur- og miljøvernorganisasjon med fylkeslag i alle fylker og rundt 150 lokallag. Norges Naturvernforbund har omlag 18 000 medlemmer. Natur og Ungdom (NU) og Blekkulf er forbundets selvstendige ungdomsorganisasjon og barneorganisasjon. Organisasjonene er demokratisk oppbygd og har sine sentrale sekretariat i Oslo.

Medlemsregister-ansvarlig

Norges Naturvernforbund, Natur og Ungdom og Blekkulf søker en medarbeider som skal ha ansvaret for medlemsregisterne til de tre organisasjonene. Organisasjonene skal innføre nytt datasystem for registrering og behandling av medlemmer. Den vi søker vil bli en nøkkelperson i utviklingen og driften av dette systemet. Et tett samarbeid med lokalt og sentralt nivå i organisasjonene blir en viktig del av jobben. Den ansatte vil samarbeide med og være arbeidsleder for en medarbeider.

Personen må ha gode datakunnskaper, særlig i bruk av databaser. Kjennskap til og bakgrunn fra frivillige organisasjoner er en fordel. Evne til å arbeide selvstendig samt være serviceinnstilt, ryddig og fleksibel kreves. Lønn etter avtale. Tiltredelse snarest.

Spørsmål: Tlf.: 22 40 24 00 eller 23 32 74 04 (Ingvild, NU)

Søknad med kopi av vitnemål/attester sendes snarest mulig Norges Naturvernforbund, Pb. 342 Sentrum, 0101 Oslo. Søknadsfrist 5.1.2001.

Returadresse:
Natur & miljø Bulletin
Boks 342 Sentrum
0101 Oslo

Fornøyd med flygende gjeterere

Mange lo til å begynne med, men bøndene i Salangen i Troms vil fortsette å vokte sauene sine med motorisert hangglider. (Foto: Morten Dokka, Troms Folkeblad)

Mange lo da bøndene i Salangen i Troms kjøpte hangglider med motor for å passe på sauene sine. Etter endt beitesesong er imidlertid bøndene så fornøyd at de vil fortsette med tiltaket.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

– Dette har fungert veldig bra.

Slik sammenfatter leder i Øvre Salangen Saueavlslag, Tore Uthaug, erfaringene med bruk av et såkalt mikrofly i sauegjetingen.

Flyet skal uroe rovdynene og lokalisere sauene.

Bøndene kjøpte den motoriserte paraglideren i vår, men kom ikke på vingene før i månedsskiftet juli-august.

– Pilotene våre har hatt behov for en del flygetrening denne første sesongen, derfor kom vi litt sent i gang år, forteller Uthaug.

Totalt har de to pilotene vært på vingene om lag 100 timer, og det er spesielt under sauesankingen at tiltaket har vært effektivt.

Først og fremst jerven

– Vi jobber med en rapport om tiltaket i øyeblikket, og har ikke alle tall på bordet enda. Foreløpig kan vi ikke vise til at vi har mistet færre sauer enn i fjor, men selve sankingen gikk veldig greit unna. Dette er en fase hvor sauene er spesielt utsatt for rovdyn og derfor vet vi at det er viktig å gjennomføre sankingen så raskt som mulig.

Det er først og fremst jerven som gjør innhogg i saueflokkene i Salangen, men også ørn er et problem, ifølge Uthaug.

– Vi har sett at sauekadavere blir borte i løpet av tre dager. Det virker som det er svært mye ørn her oppe nå, sier han.

130 dyr

Bøndene i Øvre Salangen har om lag 2000 dyr på beite. Til sammen mistet de 130 av dyrene i fjor. I år ser tallene ut til å bli noenlunde de samme, men Uthaug mener årets erfaringer med mikrofly er så positive at tiltaket må fortsette.

– Vi kjøpte flyet selv, men fikk 60 000 kroner i støtte til selve driften fra Fylkesmannens rovdynutvalg. Vi håper selvsagt at årets positive erfaringer vil bidra til at myndighetene støtter prosjektet videre. Etter tre år burde vi ha et godt grunnlag for å konkludere hvorvidt dette er lønnsomt, sier Uthaug. ■

Kalenderen

4. - 7. januar: Natur og Ungdoms landsmøte på Brandbu. Arr: Natur og Ungdom, tlf: 23 32 74 00

19. - 22. april: Villmarks-messen 2001, Exporama på

Hellerudsletta. Arr: Game & Conservation, tlf: 66 77 60 90.

5. - 6. april: Internasjonal konferanse om bærekraftig utvikling, Universitetet i Manchester i England.

Arr: ERP Environment, tlf: + 44 1274 530409

8. - 10. juni: Naturvernforbundets landsmøte, Mandal. Arr: Naturvernforbundet, tlf: 22 40 24 00.

21. - 22. juni: Internasjonal konferanse om miljøvennlig bedriftsledelse, Universitetet i Nijmegen i Nederland. Arr: ERP Environment, tlf: + 44 1274 530409